

IV 61
Kapsul
Armfelt

Carl Gustafson

DEN DÖDE ÄLSKAREN.

KOMEDI I EN AKT

EFTER EN ENGELSK NOVELL BEARBETAD

AF

G. PH. ARMFELT.



ÅBO,

HOS J. W. LILLJA & CO, 1856.

Handwritten scribble at the top of the left page.

Den döde älskaren

KOMEDI I 1 AKT

Gillas till tryckning: T. T. Renvall.

TEJNIPSA 33 3

Handwritten text at the bottom of the left page.

Den döde älskaren.

Komedi i 1 akt.

Personerne:

- HERR MEADOW**, doktor 65 år.
- MARIE**, hans pupill 18 „
- HENRY TORNCLIFF** 23 „
- THERESE**, Maries kammarjungfru 20 „
- JAKOB**, Meadows trotjenare . . . 50 „

BONDFOLK:

Händelsen tilldrager sig på Mr Meadows gods i Yorkshire.

Första Scenen.

En paviljong med glasdörrar i fonden, en dörr åt höger, fönster åt höger, en dörr åt venster, i fonden synes en trädgård. — En soffa, stolar, skrifbord med skrifmaterialier etc.

HENRY (förklädd till bonde).

En rätt egen idé och isynnerhet rätt romantisk! det är nu 8 dagar sedan på dagen, sen jag kom hit... antagen som trädgårdsdräng... hvad var att göra? heldre uppoffra hvad man kan, än att vara skiljd från den man älskar. Ack, ja! nu

får jag se Marie alla dagar, tala med henne, försäkra henne att jag älskar henne. Men detta kan ej räcka länge, jag kan ju blifva upptäckt; hvad är då att göra, då vore allt förloradt! Therese är en bra flicka, hon har fiffiga planer, men tyvärr svåra att utföra.... Huru rysligt är det ej för en ung flicka att vara fångad som en fogel i en bur, och jemnt vara vaktad af den gamle girige förmyndaren, som är så rädd att mista sitt rof, det han sjelf ej har en timmes lugn. (*seende på sina kläder*). Denna förklädnad är ej till min fördel, men hvad vill man göra. Jag fruktar ingen mer än gamla Jakob.... ty han är mig ständigt i hälarne och grälar.... Är lyckan god, är han här i rappet, ty han har beslutat att hafva ett vaksamt öga öfver mig. (*han närmar sig fönstret*).

Andra Scenen.

JAKOB. HENRY.

JAKOB.

Är han int' här nu igen och hänger?

HENRY (*förställande sin röst*).

Jag? jag städar ju, ser int' Jack dä!

JAKOB.

Är det trädgårdsdrängens göra att städa, tror han, men han skäms ej att njuta lön och föda...

och vara lat.... när man är ung skall man vara rask och tilltagsen och ej rädd om sina hvita händer, ja ja, nog har jag ock haft fina händer i min ungdom.

HENRY.

Åh, hvad pratar Jack, har jag fina händer, en bonde från Yorkshire har inte fina hvita händer.

JAKOB.

Jo, har han så, när han är en lätting. Ut på dörrn och arbeta; deri gjorde han bättre, kära John, än att stå här och jemt se på Theresa och miss Mary.

(*Henry går*).

Tredje Scenen.

JAKOB, sedan THERESA.

JAKOB.

Joho men! så der fick man ej göra när jag var ung; men nu för tiden är det helt annat, nu veta de nog att spara på lön och bli gamla lättingar. Ja, så trügen jag än varit, har jag dock ej kunnat arbeta i hop åt mig så mycket att jag haft råd att gifta mig.... och nu.... är jag redan lite gammal. Nog ser jag gerna på Theresa, men hon är tiden lik; hon är galen efter dem som ä unga och som föra grant språk på tungan. Se der kommer hon....

Den döde älskaren.

HERESA.

God morgon, Jack . . . har ni sett till John . . . ?

JACK.

Nej . . . (*förargad*) Alltid frågar ni efter honom . . . Jag tror någonting, jag . . . som jag inte vill tala om . . . men som . . .

HERESA.

Hvad tror ni då, kära Jack? bara galenskaper, det är jag säker på . . . Ingalunda må ni tro att jag skulle tänka på John, en så'n bondtölp från rama bondlandet.

JACK.

Jag trodde bara så . . . tänker ni på någon annan då, vackra Theresa? (*han närmar sig Theresa*).

HERESA (*leende*).

Det kunde väl hända, det!

JACK (*upplifvad*).

Får jag gissa: är det grannens Thom eller långa James?

HERESA.

Nej, nej ingendera . . . han är här i huset, den jag tänker på.

JAKOB.

Då är det trädgårdsmästaren?

HERESA.

Han är ju gift med Meggy.

JACK.

Det må väl aldrig vara vår gamla husbonde heller.

HERESA (*skrattande*).

Nej, nej! Nå så dum du är . . . gissar du ej nu då?

JACK (*försagd*).

Nej, om inte ni precis menar . . . mej . . . men det kan jag väl ej tro; ni har ju allt sen ni kom hit i huset för 5 år sedan, visat mig ett riktigt förakt. Dock har jag märkt att ni varit mera mild dessa sista 8 dagarne, det förundrade mig visst, men jag trodde att det var för Johns skull, men nu vet jag att ni ej tycker om John, utan att . . .

(*herr Meadows röst utanföre*.)

MEADOW.

Jack, Jack!

HERESA.

Gå, gå, för all del; ty husbonden är ej vid godt lynne i dag . . . (*han går åt fonden*) Var sen i trädgården, ty jag har någonting att säga åt er.
(*Jack nickar och går ut*).

Fjerde Scenen.

HERESA (*ensam*).

Usch, jag blef redan helt rädd för gubben; tänk om han hade friat! Men hvad är att göra, han måste vara med i min komplott, jag måste vinna honom, kosta hvad det vill . . . min plan måste lyckas, och den skall äfven lyckliggöra min go-

da miss Mary Ja, om jag äfven skulle uppoffra min frihet Jag, jag ger min hand åt Jack, endast allting lyckas. Här står jag likväl och pratar bort min dyrbara tid! innan aftonen måste allt vara gjordt allting! Men se der miss Mary

Femte Scenen.

MARY och THERESA.

THERESA.

Se, miss Mary! jag är så nöjd i dag men ni får ej visa er så ledsen, hvad går åt er? har er förmyndare?

MARY.

Nej, jag har ej sett honom i dag, men han har skrifvit mig till han vill i qväll dricka thé med mig här i paviljongen. Hvad skall jag göra? han vill, säger han, tala med mig om min framtid. Allt är då förloradt. (*hon gråter*).

THERESA (*gladt*).

Var ej ledsen, goda miss var glad; ja, var förtjust jag har just uttänkt huru jag kunde få doktorn att intaga sitt thé här nere. (*hon hoppar och dansar*) Var glad, var glad! vi lyckas får ni se, ödets skickelse hjälper oss; hvar är doktor Meadow?

MARY.

Han är på sin promenad åt dammen

THERESA.

Nå väl, jag hastar ut för att uppsöka herr Henry eller John, hvilkendera ni vill sedan komma vi hit, och så meddelar jag min till hälften redan uppgjorda plan

MARY.

Jag fruktar att Jakob skall

THERESA.

Var ej rädd jag har gifvit honom ett svagt hopp om min hand. Nej, låtom oss ej förlora tiden (*hon springer ut*).

Sjette Scenen.

MARY, sedan HENRY.

MARY.

En märkvärdig flicka, den der goda Theresa, hon kan allt, hon vill allt göra för mig. Min förmyndare hatar Henrik och jag får ej gifta mig med någon utan hans tillstånd ty så lyder min faders testamente. Ack, men jag ser intet hopp! Min förmyndare har, Gud vet hvad för planer med mig, jag är säker på att jag skall dö här, begrafven i detta gamla ruckel, omgifvet af höga murar ensam med en grym, girig gubbe, som en gång i månaden låter mig fara utom

murarne . . . och det är den dagen då han sitter och räknar sina skatter . . .

(Under tiden smyger sig Henry sakta bakom Mary och kysser hennes axel).

MARY.

Ah, det är ni Henry!

HENRY.

Mary, jag har ej sett er på en hel timme och då fingo vi knappast en minut samtala med hvarandra.

MARY.

Tänk om allt går illa, om ni blir upptäckt, så få vi aldrig mera se hvarandra, det vore rysligt.

HENRY.

Lugna er, Theresa har gifvit mig hopp . . . hon samtalar som bäst med Jack för att vinna honom på vår sida. Jag har genom henne lofvat honom 50 pund och en bröllopsdrägt.

MARY.

Ah! jag ger honom gerna andra 50 pund, men säg mig hvad har Theresa sagt er . . . Måtte hon blott ej göra någonting ondt åt min förmyndare.

HENRY.

Hon har ej upplyst mig om någonting, hon kommer hit om en stund och då få vi hvar och en vår rôle att utföra.

MARY.

Om nu hennes plan misslyckas . . .

HENRY.

Så . . . skulle . . .

MARY.

Så . . . nå väl . . . ?

HENRY.

Nå väl, då taga vi flykten tillsammans, jag har tillräcklig förmögenhet för oss båda och min mor skall emottaga oss . . .

MARY.

Aldrig, Henry . . . jag skulle aldrig ingå derpå; jag älskar er för mycket och jag vore en dåre om jag lemnade hela min förmögenhet åt en girig gubbe, som ej vill annat än sjelf få mina pengar.

HENRY.

Men . . .

MARY.

Ah! det finnes väl lagar i England; skall man tvinga mig att blifva herr Meadows hustru; aldrig! nej, men jag vill ej heller bo och lefva *(med barnslighet)* med edra tillgångar, då jag sjelf har förmögenhet . . .

HENRY.

Der kommer Theresa. *(De gå båda emot henne).*

Sjunde Scenen.

DE FÖRRE och THERESA.

(De gå alla tre fram på scenen. HENRY kastar sig i soffan).

HENRY.

Förlåt miss Mary, jag sätter mig.

THERESA.

Sätt er herr John.... genera er ej för oss, snart får ni sitta hela dagen i er soffa utan denna förklädnad.... ja, allt går bra.... lyckas allt är jag lika stolt som Columbus öfver sitt Amerika....

MARY.

Nå, låt oss höra!....

THERESA.

Förlåt, miss Mary, men jag säger er ännu ingenting. (till Henry) Jack tackade er och bad mig framföra för er sin ursäkt för sin näsvishet i morse.... Han tordes ej följa mig hit.... Jag ville det ej heller, emedan han nu får hålla vakt här utanföre.... Nå väl, nu till rölerna.... ni, miss Mary, dricker thé med er förmyndare, ni säger honom några förbindliga saker och ställer så till att detta fönster står öppet (hon pekar på fönstret åt höger) och ni herr Henry, ni tar er bössa, hvilken likasom doktor Meadows, är laddad med löst krut, och ni går i trädgården.... der ni väntar min signal för aflossandet af skottet.... Vidare

behöfver ni nu ej veta.... Adieu, jag går till Jack för att be honom hitkalla de nödiga personerna för eder vigsel.... pastor Korley och notarien Benow.

MARY.

I sanning, jag förstår ej detta.

HENRY.

En gåta.

THERESA.

Gör som jag har bedt er.... annars svarar jag ej för följderne....

MARY.

Du vet att vi göra allt för vår lycka.

HENRY.

Allt.... jag lyder blindt, det vet du nog Theresa.

THERESA.

Tyst, det är vår hjelte, den gamle doktorn... (hon höjer sin hand) Låtom oss rymma fältet.

(Mary går åt höger — Theresa åt venster).

Åttonde Scenen.

HERR HENRY och D:R MEADOW.

MEADOW

(klädd i en gammalmodig frack, stora runda glasögon, knäbyxor, strumpor och skor, skallig, snusdosa och blårutig näsduk, krås och munschetter).

En gränslös promenad, en herrlig dag, något

qvaf... en faslig hetta för att vara i oktober månad, kanske det blir oväder... horisonten är så röd och mulen... John, ett glas vatten... har du sett miss Mary...?

HENRY.

Nej, herr doktor, inte sedan i morse (slår i ett glas vatten och bjuder doktorn).

MEADOW.

Jaså, int' sen i morse, nå såg du om hon då läste ett litet bref på gult papper...?

HENRY (afsides).

Jag har ej märkt det; men jag hörde att gubben skrifvit henne till. (högt) Joo! och hon kyss-te pappret.

MEADOW.

Verkligen, och det såg du, John, med egna ögon... .

HENRY.

Jo men... och så hastade hon att plocka de sista höstrosorna... .

MEADOW.

Det är bra! jag är förtjust... säg att man serverar mitt thé redan kl. $\frac{1}{2}$ 7; säg att man hemtar frukter af de finaste sorter... Ah! medan jag talar om frukter, så mins jag att jag ernar låta påspika en kungörelse att 5 livres utbetalas åt den, som upptäcker hvem som bestulit våra Persicoträn. Vänta, jag skrifver den genast

(han skrifver). Gå! säg Theresa att allt skall vara färdigt... att 2 théskedblad thé sättes i thékannan, inte mera, hör du det... .

(Henry bugar och går).

Nionde Scenen.

MEADOW ensam.

Jag kan då hoppas, denne tölpaktige Yorkshiraren har ändå lite begrepp, han har sett henne kyssa brevet, han har sett henne plocka de sista höstrosorna åt mig... Mary är en god flicka, hon har vuxit upp under mina ögon, hon har ej haft några falska vänner omkring sig, hon har ej njutit dessa förstörande stadsnöjen, hon anar ej att hon är en af Englands rikaste arftagerskor. Jag gör henne lycklig, jag är väl den enda som kan ega anspråk... som... Men jag har en rival, en rival som jag dock snart kan undanrödja... jag ger ej mitt bifall... hvad är då att göra, ingenting... förmögenheten är min... den der herr Tornclyff känner mig, mitt hat till honom är känt i hela nejden och Mary är väl bevakad af både Jack och Theresa... Tillochmed John har fått sina tillsägelser... Jag lugnas dock; Jakob omtalade att min rival rest på en tid till London... Men hvad som göres, skall göras

snart; tiden är dyrbar.... Kanske allt lyckas i afton. Vädret är regnigt, desto bättre, regnet utesluter alla besök.... (*han går ut genom dörrn till höger*).

Tionde Scenen.

THERESA och JACK

(*bärande ett bord med thékök och fruktkorgar*).

THERESA.

Så der. Ja, min goda Jack.... Allt går bra, vädret tyckes hjälpa oss, allt är till vår fördel...

JACK.

Theresa, du är en listig qvinna, och du vågar mycket. På det hela taget, är det väl ej så farligt att skrämma en gammal narr, som vill göra sig löjlig; det blir ett puts, en lexa blott, en gammal 65-årig gubbe, som gör sin kur för en 18-årig flicka.

THERESA.

Du tycker som jag.... jag tål ej kära gubbar....

JACK (*afsidet*).

Jag är på det 51:sta, det är väl ej mig hon menar....

THERESA (*ser på sin klocka*).

Klockan är sju,.... är Bull utsläppt så att vi få den gamla hunden att skälla, det blir din sak, Jakob, den skall skälla utanför detta fönster.

(*hon går*).

Elfte Scenen.

JACK, sedan MEADOW.

JACK.

Min herre är en narr, det har Theresa nu tydligt bevisat och jag inser det väl. Jag har ingen högre önskan än att se vår stackars miss Mary tillhöra den gode herr Torncliff. Det blir en förändring i vårt alldagliga. Jag ser det gerna, ty jag får mig en söt hustru.

MEADOW

(*som åhört de tre sista orden*).

En söt hustru. Ja, du har rätt, en skön hustru som skall förljufva mitt lif.... Vill den Högste, så äro vi inom 24 timmar förenade.

JACK.

Om den Högste vill.... ja.

MEADOW.

Jack! gissa till min sällhet.... hon kommer hit om en stund, ett möte som blir likasom en solglimt i min varelse.

JACK.

En solglimt!.... Der ute ser det annorlunda ut, åskan dånar på afstånd, regnet faller i stört-sjöar; vi få en grym natt.

MEADOW.

Mätte du spå osant, min gamle vän.

JACK (*afsidet*).

Gamle! jag är 14 år yngre än han....